

Gjenpart til
overlærer Tove Låhl, Valleggt. 19, Oslo 4.

Original til
Age Figenschou, Læringspresident, Oslo.

113126

Jeg har fått lyst til å sende Dem en orientering om "Retts-
oppgjøret", og ting som vedrører dette.

Ideen fikk jeg etter å ha sett fjernsynsprogrammet hvor De
og 5 andre ungdommer var trosset sammen for å fortelle alt folket om
ungdommens syn på de harde okkupasjonsår. Dette gikk visst ikke helt
etter ønske, og for det ble uttalt at de opplysninger ungdommen får er
svært ensrettet, at man kun får høre den ene part, og derfor vanskelig
kan ha noen si her mening. Dette er helt korrekt, og da S...R. fant
Dere nødvendig til å opptre i fjernsynet i dette programmet, må Dere også
være noden for å få noen fakta fra den annen side, så det kan bli bedre
grunnlag for bedømmelse av tingene.

Len først må jeg presentere meg, og det vil jeg gjøre ved
utdrag av noen brev jeg under okkupasjonen fikk fra et par fanger jeg
kjendte og hadde hjulpet:

Fornebu 26/7 - 44.

Halo Asberg.

Ja du blir vel overgitt, naar du ser vem det er som skriver til
dig. Men det er kun min simple plikt at la høre it par ord i fra mig,
jeg føler at jeg staar i taknemlighetsgjeld til dig, for jeg er sikker
paa at du har vært til stor hjelp for min kone, nu i denne fryktelige
tiden for hinner, ja dette var en grusom oplevelse for oss alle 3,
men jeg tror at den som har det verst av oss 3 nu det er min kone, som
nu staar alene ijen hjemme, og ingenting har til at hjelpe sig med,
verken paa den ene eller andre maaten, men haaber at krigen snart er
slutt, saa der kan bli en ordning i all denne elendigheten.
..... Lenger nede i brevet:

Jeg haaber at du vil svare mig paa dette mit brev, send da
brevet, til den adresse som jeg oppir her i mit brev. Ja du forstaar
vel at dette er it brev som blir skrevet ulovlikt. Men dersom dere
sender in en ansökning for mig saa saa den til fölgende adresse Grini
Jelpefengsel, Viktoria Terrasse 7, skriver du personlig til mig, saa
jör det paa fölgende maate. Brevet som du sender til mig forseiler du,
og ligger ind i en anden konforlut du skriver bare navn og nummer, paa
denindeste konforlutter, paa den uterste skriver du denne adresse,
L. Amundsen, Borggt. 14, Oslo. Jör du dette, saa blir det ordnet saan
at jeg faar dit brev. Og saa til slutt en venlig hilsen ifra mig, til
dig og din hustru, hiils min kone i fra mig. Det var trist at jeg ikke
fikk lov til å snakke med dere, da dere var i Oslo. Skriv snart saa er
de snille. Du kan ha noe penger tatt for alt vad du har hjulpet min kone
med.

Oslo, 19 - 8 - 44.

Hallo Bendik.

Tusen tak for brevene ja, her mottatt fra dig. Jo, jeg var veldig tilstede at du overrasket meg i midt april. Hvad du har gjort for mig har jeg vel neppe noen gang fått tak for. Først mit det du gjorde for mig da jeg satt i Bergen, og turen kom til Oslo, og ni brevene du har skrevet. Jeg var et det er enestående skvart gjort av dig, og jeg har vel neppe fortjent det, etter den holdning jeg hadde innattatt overfor dig i de senere år. Men hvad skyldes i grunnen det? Jo, denne fordømte krig som er skyld i all annen elendighet. Men mitt inderste hjerte er det, når krigen er slutt, måtte det da også bli slutt på all den splittelse som har funnet sted innenfor familie og blandt venner. Du skal nok se, at før vi vet av det, så er vi etter samlet igjen som vennene alle sammen og vi kan få oppleve glade og lykkelige dager som før i tiden.

(Jeg hadde spandert Oslo-tor på huse og søster og meg selv for å prøve å oppne noe for han på fløtt. Quisling var bortreist så vi fikk ikke ham i tale, men vi talte med byråsjef Karlsen, og forela saken for han.)

Etter etter at dere hadde levert ansøkningsen for mig på slottet, hadde jeg en samtale med Direktøren her, han hadde da 10 min. før hatt en oppringning fra Byråsjef Karlsen, denne hadde da søkt opplysninger om mig, angående alder og litt forskjellig, jeg kan da tenke mig at ansøkningsen ikke er blitt sendt til departementet før etter Karlsen hadde innhentet disse opplysninger angående mig. Antagelig er det av den grund jeg enda ikke har mottatt noget svar. Skulle jeg være så heldig å få svar i nærreste fremtid, enten det blir til min fordel eller ei, skal jeg strakst underrette dig om det. (For skytes inn, at den onskovne søknad gjelder løslatelse. Han var opprinnelig dømt til døden, men vi fikk ordnet med benådning. Deretter fortsatte vi å arbeide for å få han løslatt. Han ble også løslatt, slik at han kom hjem 30/12-44, men årsaken hertil skyldes nok hovedsagelig at han sammen med en annen frivillig patok seg å uskadeliggjøre noen blindgjengere - ueksploderte bomber - etter et engelsk flyangrep på Oslo.)

Jeg har enda ikke mottatt brev fra Far. Det har ikke vært så greit for mig å besvare alle de brever jeg har fått, 32 brev siden jeg kom her, å som du vil forstå, så må dette brev ut på ulovlig vis, det er ikke så mange her som kan klare det.

Visat du skulde skrive et brev til mig igjen, så må du ikke svare slik at de forstår at jeg har sendt ut brev ulovlig.

.....
 For er vel kommet hjem nu, (fra sykehuset) jeg fikk brev fra henne idag.

Til slutt en vennlig hilsen fra Nils Johan.

Janskolen 26/11 - 44.

Hallo Asberg.

Jeg har netop faar nogen faa dager siden motat it brev ifra min kone, som hun hadde sent mig for 2 maner siden, i det de var datert 27/9. Minnes omtale i sit brev, angaaende den store opmerksomhet, og den venlige jelpsomhet som dere har vist min kone, gjør at min samvittighet, ikke lar mig faa fred før en jeg på denne, inntilvidere maate, foreløbig faar anledning til at sende dig og din hustru min aller dybeste tak, for al den bistand for mig og min kone. Jeg er meget glad, på min kones vegne, at hun ikke er helt vennløs, nu under den tragiske begivenheter som så plutselig rullet inn over min familie. Dette er en begivenhet som har brent sig inn i mit sinn som jeg aldri kommer til at glemme. For det første så var det min søn Leif, som nu under hele krigen har reist ute, og som vi stadig har vært engstelig for og som vi nu i den senere tid ikke har det minste rede på, enten han er død eller levende. (Han onkom under krigen i britisk tjeneste.)

Så den turen til meg, som blev revet ved på en sådan uretferdig måte, blev jylig grunn. Dette var i grunn bare nok for min kone, til å miste rote for, og var for det utvilsomt slag som overgikk alle andre lidestykke, nemlig det inntreffe med Hils Johan. (Den val held etter etoglokkentid den 21/4-44, og ble av en flott god i beslag for hvert av verdier som skulle passe på. De opptrådte som vitner for den påfølgende de senere påstod at de hatet, og vitnet ham til dødsdømme. En av dem påstod å kjenne ham i faget og at han hadde hatt en rekke av en fange som han aldri hadde eiet. Vi søkte etter et vitne som kunne forklare at han hadde vært på et helt annet sted, men han var engstelig for å melde seg og bli blandet inn i saken. Vitneprovene fra de "gode" nordmenn var mange og kraftige, og dødelige.)

Han du tenke dig til Aaberg vedslags sinstilstand jeg for min part blev i da jeg ved siden av min tyngde tilverelse, motok denne nyhet ind i fengslet, nei, det kan du nok ikke, det kan kun den jøre som har oplevet det. Var dette it ørepende slag for meg, saa man det virkelig dobbelt saa meget på min kone at den ene etter den andre av hennes kjore på en sådan grunn maate, blev revet vekk ifra hinner, og på denne maate blev stående igjen jelpelle med sin store sorg.

Det er dette som driver mig til at uttrykke min dybeste taknemlighet til di som i hennes store nød har vært hun en jelpende haand. Derfor Aaberg, skal jeg aldrig gloe vad du har gjort, du har på denne maate vist dig som en mand, og du har vundet mit hjerte, saa jeg faar eftertiden vil betrakte dig som min beste kamerat, og jeg skal vere villig til at staa ved din side vad en dag maatte intrefte i din familie.

Jeg vilde vere meget taknemlig, dersom at du vilde la mig faa høre nogen ord ifra dig. Den adr. som du faar at skrive til, er forloveden til en fange her, og som staa i gode forbindelser med hinner, saa hun vil levere in brevene samtidig som hun leverer sin forlovede. Det var igjennem denne forbindelse jeg fikk min kones brev som var sendt for 2 maner siden. Hils min hustru ifra mig. Tilslut en venli hilsen til dig og din hustru fra mig.

Oppgitt adresse: Frk. Ingrid Pruss, c/o Eagen, Ekersberggt. 6, 2. et., Oslo.

Hustruen sendte ham en pakke til julen 1944. Til vår overraskelse sendte han denne tilbake med brev, hvor han fortalte at de hadde det bare bra på Grini, og at hun som var ute trengte varene bedre enn ham. Dette var forøvrig også korrekt, for fengsler og sykehus ble sørget godt for. - Slikt hører man aldri i radio og TV.

Disse brever ble beslaglagt av politiet, men ble ikke framlagt i retten. Avsenderne meldte seg for å vitne i min sak, men ble nektet. Hvis de derimot kunne fortelle noe som var til belastning var de hjertelig velkommen. - Langt om lenge lyktes det å få tak i brevene, som ble sendt til Justisdept., etter at jeg hadde tatt avskrifter, men de forårsaket ingen reaksjon.

Som de ser fikk jeg oppgitt adresser på folk som illegalt besørget post og pakker til og fra fangene, og dette til tross for at jeg var n.s.-mann og dette var kjent. Jeg benyttet meg av adressene for å hjelpe, og det kunne aldri falle meg inn å angi noen. Angivere fant man utenom N.S., men de blir alltid framstilt som om de var n.s.-folk, "nazister". Linnar og hans folk var ikke n.s.-folk, men alle må jo tro at de var det. N.S.-folkene tente svart flagg og var kjent, og kunne ikke brukes av gestapo og andre. Disse måtte ha folk som gikk for å være "gode" nordmenn, og som idag fremdeles gir for å være det, i mange tilfeller.

Jeg som foreville en idé om å ha fra det landet: En av mine kamerater, som kunne reparere, ble da på en måte i opptre som radiospert for å kunne få en sønn i radioforbindelse med England. Historien er slik: Et sted i bygdene var en mann ved et godt sender, som var kommet i utria for ham, og han kunne ikke bruke den. Han måtte se å få den reparert, og henvendte seg til en av sine venner på stedet, som han stelte på. Han fortalte hva det gjaldt, og spurte om kameraten kjente en fagmann som var kunne stole på, og som kunne reparere apparatet. Kameraten kjente en mann, og det var det godt at han akkurat skulle til byen en tur. I byen gikk han direkte til SF, som han arbeidet for, og fortalte historien. De viste man om mannen, men man måtte også ha apparatet, som bevis, og derfor satte man seg i forbindelse med min kamerat for å få ham til å opptre som fagmann. Han unnskyldte seg først med at også han kunne betjene et apparat, men han var ingen fagmann som kunne reparere noe. Dette var heller ikke nødvendig, ble det sagt, hovedsaken var at han ble tatt med til stedet hvor apparatet var så det ble funnet. - Da han skjente at ingen unnskyldning hjalp ham så han rott ut nei, noe som dette ville han ikke ha noe med å gjøre. Han kom så til meg og fortalte historien, og sa at han var ventet å bli arrestert, men det ble han ikke.

Deansvare vet vi ikke hvorledes det senere gikk, for det ble ikke nevnt hvilken sted eller navn, men den "Gode" nordmann sørget nok for at vennen ble tatt, tenker jeg.

I Oslo hadde man en h.r. adv. som representerte hustruen i en skilsmisessak, og han fikk en dag besøk av mannen. Denne fortalte at han måtte stikke til Sverige, men først gjorde han denne henvendelse til hustruens advokat for å stille sikkerhet for hennes økonomiske krav, men dette ville ikke advokaten gå med på. Man meldte fra om den påtenkte Sverige-reise. Resultatet ble opprulling av en organisasjon i Oslo, arrestasjon, henrettelser og tyskländsfangenskap. Senere klarte advokaten å sikre seg en toppstilling innen "Rettsoppgjøret".

Jeg får nå gå tilbake til det som egentlig skulle vært begynnelsen, nemlig hendelsene i 1940 og tidligere.

At krigen ikke kom så overraskende på ledelsen her hjemme framgår bl.a. tydelig på side 5. - Gullet ble ikke fjernet i april 1940, det var kun de siste rester som da ble fjernet, og som er blitt legendarisk. Allerede 1 år i forveien var man begyndt å fjerne gullet, og man brukte ikke norske bater og norsk mannskap, men svenske. Antagelig var ikke de norske å stole på? Hva taushet angår? Jeg viser til side 5.

Den norske konge og regjering reiste ikke til England for å fortsette krigen, tvertimot ble det før avreisen gitt ordre om kapitulasjon, og denne ble betingelsesløs, bare rettigheter for tyskerne, og bare forpliktelser for Norge. Det er ikke rart at man søker å holde dette dokument skjult for folket, og innbilde det at kapitulasjonen 10/6-40 gjaldt 6. divisjon. - Det er riktig at 6. divisjon, den siste, kapitulerte 10/6, men på Bjørnefjeld, mens hovedavtalen for santlige norske stridskrefter samme dag ble undertegnet i Trondheim av R. Roscher-Nielsen for den norske overkommando. - Samtidig ga offiserene sitt æresord, for å slippe å gå i krigsfangenskap.

Roscher-Nielsen fylde nylig 75 år, og i den anledning ble han selvsagt intervjuet, og da også om 1940. Han forteller da (Bergens Tidende av 17/12-66), at general Otto Ruge var kommet til Nordmo i Troms da den daværende oberstløytnant Roscher Nielsen ble pålagt et oppdrag som var tungt, krevende, men deansvare nødvendig. Han skulle dra til Trondheim for å forhandle med tyskerne om vegenstillstand for de norske styrker - 6. divisjon - som ennå var i kamp i Nord-Norge.

Han søker altså fremdeles å gi inntrykk av at han i Trondheim kapitulerte på vegne av 6. divisjon, som samme dag ved sin sjef kapitulerte på Bjørnefjell. - Alle divisjoner kapitulerte etter hvert ved sine respektive sjefer, og til slutt kapitulerte santlige norske stridskrefter i Trondheim, v/ Roscher Nielsen, for overkommandoen,

etter ordre fra konge og regjering for de reiste. I tillegg ble det tatt hensyn til de betingelser p.g.a. 6. divisjonens treve måneders reise tilbake i Trondheim gjaldt ikke fullt samtlige norske stridskræfter. De foreligger i dokument for 6. divisjon fra Trondheim, og i en viss holdt henholdsvis for samtlige stridskræfter fra Trondheim. - Vi var ikke krigsdeltakere etter 10/6 - 40. - Jeg vedlegges et bilde hvor ordlyden av den norske kapitulasjon finnes. Der vil man på side 9 og 10 finne den serecorbehandling man først ville se undertegnet, men en har på denne skrevet:

"Denne vilde de at jeg "skulde undertegne, men "det ble ikke gjort." Det manglet nemlig noe i erklæringen, som måtte tilføyes:

"Jeg beholder min lønns "ubeskåret videre". Når lønnen var sikret var alt klart, og erklæringen ferdig til underskrift. De side 13 og 14, på tysk og norsk.

Dette historiske dokument ble over Sverige sendt til London, hvor det ankom i august 1940, og signert av Nygårdsvoild, J. N., Ljungberg og Koht. Dokumentet ble å jourført, Journalført og fikk sitt j.nr., og idag beror det i UD.'s arkiv i Oslo.

I Skanke-saken møtte herrene N Nygårdsvoild, Ljungberg og Koht i retten, og de erklarte da at de ikke kunne erindre hverken å ha sett eller hørt om et slikt dokument. De ble ikke avkrevet edsavleggelse. Dette må vel sies å være vår største historiske viktigste dokument, og forsvært også vår største skamlett, og skulle vel ikke være så lett å glemme?

Halvdan Koht har skrevet en bok: "Fra skanse til skanse", og jeg vil vise til side 105 og 106:

"En regjering på røming, "utan styringsmakt, utan "hermekt. Vi hadde jarvel "stekt til å tale om rose vi "kvar for seg skulle livberge "rose om vi alle vart nøyde "til å freiste livet utanfor "landet. Dei yngre i regjeringe "kunne vel alltid finne noko ar- "beid, og eg som var den eldste

Hva skjedde med gullet -

Forts. fra side 1
til trygge stader — — —

I en fotnote heter det at «Rygh svarte og sa at han hadde lest notatet med stor interesse. Rygh til Koht 28. mars 1939.

På dette tidspunkt var verdenskrigen altså ennå ikke begynt og Tyskland hadde ikke vist noen aggressive tendenser overfor Norge. Ja, det lå vel også utenfor det man antok rimelig dengang at Norge skulle bli blandet opp i en stormaktskrig i Europa.

Eller gjorde det kanskje ikke det? Hadde den norske regjering eller andre her i Norge i bestemmende stilling forhåndsunderretning om de britiske planer? I all fall etter krigsutbruddet? De planer som det nå er almin-

MAREN's kaptein fikk ordre telegrafisk fra rederiet om å «

Når det gjelder dette norske gullet, så finner vi en interessant opplysning i en bok av dr. Nils Ørvik, med anbefaling av generalmajor Bjørn Christophersen på vegne av Forsvarets Krigshistoriske Avdeling (Universitetsforlaget 1962). Vi leser på side 91 bl. a.:

«Det foreligger blant annet et notat om en samtale Koht hadde med den franske utenriksminister, Georges Bonnet, den 17. mars 1939 (Altså før de vestallierte hadde fått istand sin krig mot Tyskland. Vår bemerkning). Bonnet hadde påpekt nødvendigheten av «å være sterk», og ruste seg militært. På spørsmål fra Koht hvilke vilkår de små statene nå kunne vente seg (!), svarte Bonnet, «at han fyrst og fremst ville rå til å sende gullet sitt

Forts. side 6

POST FACK, GÖTEBORO 2
TELEFON 031-176700
TELEGRAM MIKE
TELEX 2300
POSTGÅRD 12107
BANKGIRO 50-0571

REDERIAKTIEBOLAGET
TRANSMARK
REDERIAKTIEBOLAGET
TRANSOCEAN

Er referens

REDERIAKTIEBOLAGET
TRANSATLANTIC

Aberops vid svar LET/IS Dabun 19/6 1965.

Vi har mottagit Edert brev av den 18 maj. Till svar får vi meddela, att de flesta av våra fartyg på linjen Sverige - U.S.A. en tid före 9 april 1940 gick in till Bergen för att lasta guld. Dessa fartyg, som alla var på 6000 - 7500 ton d.v. var "Glimmaren", "Goonawarra", "Hammaren", "Innaren", "Tennaren" och "Vingaren". Även fartyg tillhörande Svenska Amerika Linien anlöpte Bergen ett flertal gånger.

Högaktningsfullt
REDERIAKTIEBOLAGET TRANSATLANTIC

Karstom

Her forteller det svenske rederi om det som foregikk før 9. april

"Trengs med at kanskje eg kunne koma i universitetstjeneste i Amerika. Vandraat ville det bli for den nest-eldste, Nygaardsvold, som no var 60 år, - "Jeg er for gammel til å gå på brygga no", sa han. Det seinaste var om England framleis ville godkjenne oss som regjering; "da kunne vi nytte det gullet som no var med på 'Glasgow' og skulle bli deponert i Bank of England. Vi vaga enda ikkje tru på at ei norsk regjering utvalds kunne bli ei makt. For Ljungberg og meg tyktes 'no alt sje svart ut. Vi spurde oss sjølv om vi kanskje aldri skulle koma att ifra denne ferda var. Kanskje vi berre kjem til å bli som 'eit slags krigsfanger i London? sa eg til de andre før vi skildes."

Det ville vært naturleg om de ble internert i England, for de var jo aldri alliert med dem, slik det senere ble påstått, og dessuten hadde de gitt ordre om kapitulasjon, som ble betingelsesløs, før de rømte sin veg. - Men England hadde bruk for handelsflåten, og manøv-
rerte etter det.

Da jeg for en tid siden kom på biblioteket for å skrive av disse 2 sider, fant jeg ikke boken. Da jeg spurte etter den, fikk jeg opplyst at den var på den lukkede avdeling, men den ble hentet til meg, slik at jeg fikk ta avskriften. - Den kan altså ikke utstilles på vanlig vis, det er vel opium for folket.

En annen bok som forsvant i 1945 eller 1946 var: "Norske politifolk bak pigetråden", skrevet av en av dem. Denne fortalte sannheten om oppholdet i Tyskland, og at de gikk opp i vekt og ikke ned. Dette kunne man ikke la folk lese, så den forsvant fra markedet. Det kunne vært interessant om man kunne få tak i et ekpl.

Og nå vil jeg gjerne skrive noe om fangebehandling etter at freden brøt løs i 1945, og begynner med et brev til politimesteren i Tromsø fra varetektsfange Harald H. I. Pedersen.

Ang. grov fangemishandling, tortur m.v. mot politiske varetektsfanger på Sydspissen fangeleir sommeren 1945.

Jeg kan ikke tilbakeholde min forbauselse over at jeg enda pr. idag ikke er blitt avhørt i anledning av mine 2 anmeldelser vedr. de uhyrlige overgrep jeg og andre politiske fanger ble utsatt for på Sydspissen. Den siste anmeldelse er nå over 2 mndr. gammel.

Den kjensgjerning at norske politiske fanger i sommer led uen-
naskelig overlast i Troms fylke bl.a. på Sydspissen, er nå så kjent, og i så viele kretser, at skandalen bare blir enda større ved at myndighetene ikke viser den tilstrekkelig oppmerksomhet.

Jeg tillater meg nedenfor i kortest mulig form å bringe i erind-
ring hva jeg var utsatt for, idet jeg lar utgående om lenge reise over-
grep.

1. Jeg arrestertes 10. mai 1945 og satt 3 dager i karsted, hvorefter jeg førtes til Tromsø til Sydspissen fangeleir; hvor vaktene straks be-
stjal meg for klær, skotøy, tobakk m.v., samt for kr. 300,- i
kontanter.
2. Den psykiske mishandling begynte straks etter innsettelsen ved at
vaktchefen høytilslig oppleste for meg min biisjon, som ble i full-
byrde straks det var blitt bestemt om jeg foringen skulle grave min
egen grav, eller om andre skulle gjøre det. Dagen etter meddeltes
jeg at henrettelsen skulle skje ved skyting, og at tykkene skulle
grave og grave. Jeg meddeltes at jeg hadde adgang til å søke hen-
rettelsen utsatt, hva jeg ikke ønsket å benytte meg av. I de følgende
12 dager oppstillet jeg til forskjellige tider av d'kret, alt i alt
12 ganger foran straffungsinspektoren, dog ble henrettelsen alltid i
siste øyeblikk utsatt, under foregivende av at jeg iflg. etteropp-
nåkkant andre k'kret skulle avhøres først.
3. Jeg var ubrent i løkkelles 2 1/2 mnd.
4. ernæringen var tilstrekkelig, nemlig brød uten salt i 1 1/2 mnd.
- og senere jeg enkelte midlertidig beste len av ca. 1 1/3 av vanlig
rasjon. Av drikkevann fikk jeg kun 1/2 liter pr. uke.
5. Jeg ble tvunget til hver natt gjennom 2 1/2 mnd. å ligge i en lik-
kiste i et dødt rom. Sengler ble ikke utlevert. I likkisten ble

det slutt vann, hvorved jeg alltid la vann. Jeg ble gjentagne ganger i fulle kler beordret ut i sjøen, angivelig for å vaske meg, og måtte i gjennomvete kler ligge i kisten, idet jeg ikke fikk lov til å kile av meg eller skifte. Kistelokket ble lagt på, hvorved jeg en rekke ganger nær drepes av luftmangel. De stadige og harde straffesaksjoner hver natt forhindret at jeg led kvalmingdøden.

6. Etter at strømparker, sko og strømper ble tatt av meg ble jeg lagt på ryggen med sammenbundne ben over en kasse, hvorefter jeg med gummibatong ble slått under fotsoalene for å framkalle tilståelser av gjerninger jeg ikke hadde øvet. Slagen varte hver gang til jeg mistet bevisstheten. Denne bastonade ble gjentatt 6 ganger.
7. Under avhør ble jeg sparket bl.a. i maven så jeg hadde blod i avføringen gjennom ca. 3 uker. Jeg ble sparket en lang rekke ganger, bl.a. i skrittet.
8. For å framkalle tilståelser ble jeg slått med kølleslag over ryggen og nyrene, hvorved jeg fikk blod i urinen i mer enn 4 uker.
9. Jeg ble underkastet straffesaksjon av varighet mellom 1 1/2 og 3 timer med banking eller pisking på bar overkropp 3 ganger pr. døgn gjennom 2 1/2 mnd.
10. For å framkalle tilståelser ble jeg bakbundet og heist opp i tau etter benene, fritt hengende med hodet ned og banket med stokk eller pisket til jeg faldt i avmakt. Ved 2 av disse tilfeller fikk jeg beholde klærne på, ved de andre 6 anledninger ble jeg før opphengingen fullstendig avkledd. Ved en av disse sadistiske avstraffelser ble mine kjønnsorganer mishandlet, etter at jeg var faldt i avmakt.
11. I sadisme ble jeg, i tillegg til ovennevnte, avkledd og pisket og i øvrig legemskrenket 24 eller 25 ganger.
12. Jeg ble brent i munnen ved å bli tvunget i munnen en glødende kniv.
13. Jeg ble ved en anledning tvunget til i 2 1/2 time å stå mellom veggen og en glødende ovn, som stadig fyrtes, til klærne var delvis avsvidd, hvorefter jeg i 2 timer ble mishandlet med stokkeslag, og spark i underlivet til jeg mistet bevisstheten.
14. Jeg ble ved flere anledninger slått i hodet, bl.a. ved hjelp av et avbrukket sleggeskaft, inntil blodet strømmet fra venstre øre og munn og nese.
15. Vaktene søkte å skaffe meg av veien ved å la det se ut som jeg var skutt under fluktforsøk. Det ble skutt på meg ved skarpt ved 3 forskjellige anledninger.
16. Alle mine beklageringer om legehjelp ble heftig avvist.

Jeg har forlenget oppgitt til politiet navnene på flere av gjerningsmennene, uten at disse til nå er blitt arrestert.

Fangemishandlingen var delvis vel kjendt både av politiembets- og tjenestemenn. Disse foretok ikke effektive skritt for å få ubyrlighetene bragt til opphør. Hvis disse politifolk skulle ha forgjeves forsøkt å stoppe overgrepene, er jeg, og sikkert også den norske almenhet interessert i å få vite hvem der bevirket at mishandlingene fikk fortsette.

Det er uortvistelig at mishandlingene fortsatte mer enn en mnd. etter at politiembets- og tjenestemennene var underrettet om forholdene. Det bemerkes, at min klage til politiet ble avvist av 2 av deres politifolk, som uttalte at de laget hadde å bemerke til mishandlingene av "leasøviere". Jeg besidder gode navn på politimenn og sivile som, kjent med forholdene og mishandlingene, uttalte sin tilfredshet med dette og oppfordret gjerningsmennene til ytterligere mishandling.

Jeg svarer selvfølgelig på alle juridiske spørsmål for rettighetene av siviliserte her med hensyn til behandling og gjenter til tidligere forlenget om tiltale og straff.

Jeg er skjønner sakmerkelig for at jeg slipper fra mishandlingene med livet i behold, slik at den norske almenhet kan bli gjort kjent

med hvordan fangebehandlingene har artet seg i Norge etter "frigjøringen".

p.t. Tromsø, den 12/12 - 1945

Karoll Pedersen (s.)

Gjerningsmennene ble senere løst til fra 5 til 10 års frihetsstraff betinget. Høyesterett "okjerp" dog denne lov til inntil 6 mdr. fengsel, også betinget. - Altså slapp de straff. Dette er "likhet for loven" i "rettsstaten" Norge.

I Vadheim i Sogn var en del tyske soldater samlet i en leir. "Gulosten" var en av vokterne, og han ville gjerne ha fått i et par flasker brennevin som tyskerne hadde, og for å få fått i brennevinet skjøt han ned og drepte 2 av soldatene, som var vapenløse fanger. "Gulosten" kom for retten, og ble frikjendt. - Senere var han i audiens hos kongen for sin insats.

15. juni 1945 om formiddagen var jeg til forhør hos dommerfm. på Voss, herr Hellesnes. Jeg avga da overfor ham forklaring ang. mitt medlemskap i N.S. og min tjenestegjering i H.B.V. Om ettermiddagen samme dag ble Willy Moss og jeg beordret til å arbeide på militærkasarettet på Voss. Korporal Solheim hentet oss på Skolehaugen, hvor vi var internerete, og førte oss til kasarettet. En politisoldat ved navn Moi var med. Da vi kom til kasarettet ble vi av Solheim kommandert ned i kjelleren. Her fikk vi ordre om å finne frem vaskefiller og tappe vann i 2 bøtter. Moi ble satt til å løse opp døren til et rom som lå lenger inne i kjelleren. Mens han holdt på med dette fikk Moss 2 slag i hodet av Moi. Slagene var så kraftige at han holdt på å falle om på gulvet. Så snart døren var åpnet, ble det kommandert springmarsj inn i rommet innefor. Der inne lå liket av en ung dame, frk. Ebeltoft, som for et par dager siden hadde skutt seg selv. Liket var siden blitt oppbevart i kasarettets kjeller. Det lå fullt pakledt på en bære. Moss og jeg ble kommandert til å ta klærne av liket. Under arbeidet med dette slo Moi flere ganger til Moss i hodet. Etter at klærne, med unntagelse av menstruasjonsbindet var tatt av liket, lå vi dette på en tomsekk på gulvet. Vi fikk så ordre til å gå igang med vasking av liket. Under arbeidet med dette fikk Moss til stadighet slag og spark av Moi, samtidig ble han skjelt ut for djævel og liga. utskrykt. Solheim og Moi hadde en seddel fra politiet på Voss hvor vare navn var ført og da vi hadde holdt på en stund med vaskingen spurte Moi: "Er det du som heter Bjertnes?" På dette svarte jeg bekreftende, og Moi ga da Moss ordre om å slutte med å vaske og ta seg en hvil, mens jeg skulle fortsette vaskingen alene. Moi tok nå til med en hensynsløs mishandling av meg. Mens jeg fortsatte å vaske liket, fikk jeg flere ganger slag og spark. Han brukte også hele tiden grove skjellsord, bl.a. "Nazisvin", "Jævla", "Frontsvin", "Djævel" o.l. Flere ganger gjentok han: "Du har vel sett lik før du som har vært ved fronten", og: "Mandter liket pent, husk på det er et lik". Moi fanat det ikke tilfredstillende med slag og spark og skjellsord. Jeg måtte skiftevis hoppe i harehopp over 1/2 time uten hvil. Vannet på gulvet var blandet med blod o.s.v. livvaskingen. Disse slag og spark hadde truffet sete, hoften og lårne. Der jeg allet, sparket han også etter hodet mitt, Synene, tinningen, pannen samt munnen. En gang under vaskingen ble jeg oppmerksom på at Moi løst ut et kraftig spark mot mitt underansikt, så hardt i den hensikt å sparke ut tennene i det. Heldigvis fikk jeg i dette øyeblikk høist en litt opp, slik at sparket bare traff meg i munnen med skaffet av stylen. Stylen ble drept venstre skulder og satte et blodig merke som var synbart i 3 dager etterpå. Slagene jeg fikk i hodet var så kraftige at jeg ble helt fortenket, og flere ganger måtte riste kraftig på hodet for å bli oppvåknet klar igjen. Da jeg omsider trodde meg ferdig med vaskingen, ble jeg tvunget til å ta av menstruasjonsbindet og vaske den lille livvasken i skuffet. Mens jeg holdt på med dette ble jeg hele tiden sparket og slått av Moi.

Da jeg var ferdig med vaskingen, ble jeg kommandert til å ta likklærne på liket og legge det i kisten. Dette arbeidet fikk jeg ikke lov til å ta imot hjelp til. Da jeg holdt på med liksvøpet syntes Moi at det gikk for sent, og slo meg i hodet så jeg raket bortover gulvet som en beruset. Likevel prøvet jeg å fortsette arbeidet, men fikk et spark i hoften så jeg kastret bortover gulvet. Da måtte jeg slå igjen. Andre i buksene mine var nå slitt helt vekk, men likevel måtte jeg fortsette ålingen under slag og spark og skjellsord. Jeg ble også tvunget til å kysse sementgulvet der hvor blodvannet var, og da ble det syntes at jeg ikke presset munnen nokk mot sementgulvet, dunket han hodet mitt mot det. Omsider ble jeg ferdig med påkledningen av liket og hadde lagt dette i kisten og skrudd lokket på. Deretter ble jeg tvunget til å vaske ansiktet mitt i det vann som var brukt til vask av liket. Moi hadde nå fått en stor schäferhund som gikk løs nede i kjelleren. Klærne som var tatt av liket lå i en haug på gulvet. Moi satte hunden til å passe på klærne, og kommanderte meg til å ta klærne vekk fra gulvet. Mensikten var tydelig: Han ville få hunden til å fly på meg og bite meg. Moi tvang meg til å legge den døde kvinnens menstruasjonsbind i jakkelommen min, og så måtte jeg ennå en stund fortsette med harehopp, åling og gulvvask. Da gulvet var vasket, skulle jeg ta fra hverandre feltbaren som liket hadde ligget på. Mens jeg holdt på med dette stod Moi med maskinpistolen spent og usikret og fingeren på avtrekkeren, og gnudde munningen av løpet rundt i ansiktet på meg og i hodet forøvrig. Flere ganger stoppet han med munningen rettet mot tinningen min. Han var så opphisset at det var rent felt å se på ansiktet hans, som var helt fordreiet. Jeg tvilte ikke på at jeg kunne risikere å få en kule gjennom hodet før jeg visste ordet av det, men heldigvis grep korporal Solheim inn. Han fikk meg fra Moi og tilbake til skolen.

Jeg kan til slutt nevne at det var flere skuelystne nede i kjelleren og så på mishandlingen. Lasarettets sykesøster var flere ganger nede, så hun var fullt klar over hva som foregikk. En gang pratet hun og Moi om liket, og så at det var en sjelden vakker og harmonisk kvinnekropp. Dr. Rongen oppholdt seg også en stund i kjelleren. - Da jeg kom tilbake til skolen var jeg fryktelig tilredt. Venstre tinning og halve pannen var svært opphovnet. Venstre øye var slått igjen, og det høyre var helt blodig på grunn av at Moi en gang hadde trykket munningen mot øyet og dreiet sakte rundt. Øyevene og learene mine var også sterkt opphovnet etter de slag jeg hadde fått. Både trøyen og buksen hang i løser etter ålingen, og knærne var store blidende sår. Mikropolitiskollet Lenes, som hadde vakt på gangen, rapporterte saken til sin overordnede, og jeg ble innkalt til politisensjant Frag for å gi en forklaring. Tilstede var også politiførnik Hilde Johannessen, lensmann Hellesnes, o.r.sakfører Hestvige-Nygård og sjefen for de norske tropper på Voss, - en major. Etter denne mishandling, som jeg ovenfor har gitt en skildring av, var jeg sykemeldt og arbeidsufør i over 1 måned. Jeg led av hodepine og svimmelhet, dessuten hadde jeg betennelse i venstre kne og en stygg verkfingert. Jeg har fremdeles synbare merker etter arr på begge knær.

Knappe, 5/11 - 1945

Anders Bjertnes (s.)

Skulle man være interessert i flere eksemplarer på mishandling, som det var rikelig av, vil jeg anbefale Martha Stalavics bok, hvis det lar seg gjøre å oppdrive den på det frie marked.

Og så kunne det passe med en titt på "Tretts år i Norge".

Under okkupasjonen hadde jeg en hjerterok, som jeg ledte litt med å gjøre. Han var ikke n.s., men visste godt at han var det. En dag beklaget han seg over at han s. seg lei på all den arbeid og andre som gikk og drev dank. Det het seg at de gikk på skole eller hadde en jobb. Disse burde komme i arbeidssats, sa han, og beundret til meg å gjøre noe med dette. Han mente jeg som n.s.-mann hadde anledning til

fa den i arbeide. Jeg sa at dette var ikke noe som angikk meg som a.s.-mann, og jeg hadde ingen interesse av å blande meg bort i dette. Så hvis dette gikk ut over hans øjelefred, fikk han selv gjøre noe med det, og uten bistand fra meg. - Om han prøvde å gjøre noe vet jeg ikke, men kort tid etter ble han selv beordret til tjeneste på O.T. - Organisation Indt - som kontormann, og det lot til at han trivdes der.

Under fangenskapet fikk jeg av redfanger, som hadde vært på arbeidkontoret, høre at der var stor etterforskning igang blandt dem angående meg. Det var en mann som var sikker på at jeg hadde fått ham inn på O.T., og nå hadde han satt i gang etterforskning for å få bevis og dermed tiltale, mot meg. Han var plutselig blitt en ivrig motstandsmann, og på sitt kontor har han hengende diplom for det. Det ble til slutt stille om denne etterforskningen, og jeg fikk høre at man var kommet fram til hvem som hadde anmeldt ham. Det viste seg å være min forsvarer. - Vedkommende hadde arbeidet på hans kontor og de var blitt uvenner. Han sørget så for at han kom inn i O.T. Dermed hadde ikke saken interesse lenger, han var jo ikke n.s., og da var det tillatt. Men jeg har ofte tenkt på hvorledes han ville gripe an "forsvaret" av en gjerning han selv hadde begått. - Det var forøvrig ikke noe han hadde å si under rettsforhandlingene, og om han hadde hatt noe å si ville det heller ikke nyttet.

Jeg anfører nå en tale som en forsvarer holdt i Oslo Byrett, vel å merke etter at dommen var faldt, for at det kan se ikke skulle fa betydning for straffutmalingen.

Talen ble holdt 28/3-47 av h.r.adv. Hans H. Schjøtt, dommer var Moltke Spilleth:
Ærede dommer,

Da dommen nu er faldt, og vi saledes er ferdig med saken mot Janson, tar jeg meg den frihet å si den gode rett noen ord, hvilket jeg nu kan gjøre da det ingen innvirkning har på Jansons dom.

Det er helt feilaktig og meningsløst av Dem, herr Dommer, og juridisk uforsvarlig at dommerne og rettene daglig på grunn av en parole fra høyere hold søker pådyttet hvert medlem av Nasjonal Samling at vi var i krig, og at han forestod dette, eller burde ha visst det, og at han bistod fienden med råd og lid.

Gjennom den offentlige granskningskommissjon som nu har utgitt sine betenknninger trykt og saledes offentlig tilgjengelig for alle, er det fastslått, at på regjeringens møte i Tromsø den 2. juni 1940 ga regjeringen og kongen, - da de måtte rømme landet, - all myndighet og makt til generalissimus Luge. - Det er senere fastslått at generalissimus Luge, herrens overkommando, kapitulerte betingelsesløst, og endog ga tyskerne store innrørelser.

At rettene og dommerne ikke vst den ting, men fortsatt forsøker å presse de tiltalte til "burde ha visst" eller "visste" det motsatte av det som granskningskommissjonen har fastslått, - det er meningsløst.

De kan ikke gå hjem og sette Dem i en god stol med ren samvittighet etter dette.

De, herr Dommer skal svare for Dem selv i stille stunder. De skal svare for Dem selv overfor Deres samvittighet, De skal svare overfor andre mennesker, De skal svare for de Syvrige i den kristne stand, og De skal til slutt svare for Dem selv overfor Gud.

Jeg vil derfor, sa instemtlig jeg kan, si Dem noen alvorord herr Dommer før vi skilles i denne sak. For fremtiden betenk Dem, betenk Dem!

Fra en av våre viser: Når du skal for retten stå - og på 4 - 5 års fengsel få - skal du ganske rolig forslå - Da kan du let med swing. Dommeren vil sikkert si - Ja, det burde også alle vi - De skal få det ganske koselig - De skal få let med swing. - Jeg kan en tale til alle - gå like inn og si vel blant - og når du sitter langt på bänk - ja, du blir gitterdøren låst, - Ja, du skal ... inn med - er far ar, stå inne både høst og vår, men du skal nok se at all ting går, hvis du tar det med swing. ---

Og så et par "visdomsord" fra aktor: "I egentlig kan man ikke si at disse "mennesker har utført noen gal handling, men de må dømmes meget strengt "for det de kanskje kunne kommet til å gjøre". Men mente da naturligvis hvis freden hadde brutt løs noe senere. + Det finnes sikkert mange like merkkelige visdomsord å berette.

I mine domspremisser er nevnte en del ting som jeg gjerne ville ha klarlagt. Jeg sendte derfor Lagmannsretten et brev med 10 spørsmål, selvsagt uten noen gang å få dem besvart, jeg nevner et par:

1. Hvori ligger beviset for at jeg anså Norge for å være i krig med Tyskland gjennom hele okkupasjonstiden? Jeg har tvortimot hele tiden hevdet, og hevder fremdeles, at dette ikke var tilfelle. Hvori ligger beviset, når jeg selv har hevdet det motsatte, og der i retten ikke var framført ett eneste vitneprov mot meg? Jeg forstår intet av dette, og vil gjerne få det klarlagt. I premissene er et avsnitt: "Noe vekt i skjerpene retning må også legges på hans medlemskap i N.S."
2. Hvorledes kan man dømme folk for medlemskap i N.S., når en ikke-"nazistisk" dommerforening i oktober 1940 sendte ut en meddelelse til samtlige dommere, at det sto enhver fritt å melde seg inn i N.S. eller ikke, og det i et senere sirkulære framholdes, at dommerne gjøres kjent med dette for at de ikke skal la seg hindre i å gå inn i N.S. - Dette foretar jeg like lite av-
9. Med hvem var Norge alliert, og fra hvilken tid?
10. Hvilke norske interesser kunne skades ved at vi ville hindre krigshandlinger i Norge, når Norge ikke var krigførende stat?

Jeg gikk inn for å hindre krigshandlinger i Norge, avverge ev. invasjon, som ville være til stor ulykke for land og folk, og til ingen nytte, da krigen ikke kunne avgjøres her, men måtte utkjempe på andre slagmarker med endelig seir for en av partene. - Vi var jo heller ikke krigsdeltagere, og burde søke å gjøre okkupasjonen vi var påført så lempelig som mulig for oss. Dommeren sparte under rettsforhandlingene: "Men er De ikke klar over, at nordmenn som deltok i en ev. invasjon ville lide skade? Jeg svarte jo, men disse nordmenn var gått i et annet lands krigstjeneste, og kom da tilbake for å øve krigshandlinger i sitt eget fedreland, til skade for sitt eget land og folk, som ikke var krigførende. Etter kapitulasjonen i 1940 sto det enhver enkeltperson fritt å gå i det lands krigstjeneste de selv ønsket, - og som være frontkjemper måtte de også ta med risikoen å lide personlige skader ved krigstjenesten. Være frontkjemper måtte seg alle til tjeneste mot kommunisten, ingen til krigstjeneste mot vest, mens de andre meldte seg til tjeneste for å øve krigshandlinger i sitt eget fedreland. - De var ikke norske soldater, de var engelske. Norske soldater var etter kapitulasjonsavtalen i 1940, undertegnet av Joscher-Nielsen, forpliktet til ikke å løfte vapen mot Tyskland eller dets allierte så lenge den pågående krig varte.

Som Koht skriver i sin bok om da de stakk av til England: "Uten styringsmakt, uten harmakt". Det er også det faktiske forhold. De reiste fra sine forpliktelser, de hadde ikke lenger myndighet over noe hjemme, og deres hjemmelige lover og anordninger var ulovlige. De hadde kapitulert og hadde ingen stridsmakt, og hadde forpliktet seg til ikke å reise noen heller for å løfte vapen mot Tyskland eller dets allierte. De enkeltpersoner som reiste til England gikk i engelsk tjeneste.

Men tilbake til mine ovennevnte spørsmål, og svaret jeg fikk:

"I anledning av Deres brev av 1. ds. meddeles at loven her forskrifte om hva premissene til en dom skal inneholde. Det er ikke foreskrevet at det skal redegjøres for hvordan dommerne er kommet til sitt resultat med hensyn til hvad som finnes beviset.

"Jeg må henvide til domspremissene.

"Loven har ikke vært forelagt noe noen av de 4 domstolene for ore eller de 4 domstolene som behandlet loven sak, av de første de bare er forelagt 2 ikke lenger knyttet til lagmannsretten og den 3de for tiden permittert på grunn av sykdom". (Tomasus Solseth som hadde sin sak gikk ut

uttrykket etter denne inn som høyesterettsdommer. (in amm.)

Lulating Lagstol, den 6. desbr. - 1947.

E. E. Eftestøl, (sign.)

Nytt brev fra meg den 15/12 - 47.

Mitt brev av 1. ds. har jeg mottatt Deres svar av 6. ds., hvori De meddeler at det ikke er foreskrevet i loven at det i domspremissene skal redegjøres for hvordan dommerne er kommet til sitt resultat med hensyn til hva som finnes bevist.

De sier, at det er ikke foreskrevet at det i premissene skal redegjøres o.s.v., men - det er vel heller ikke foreskrevet, at man i premissene eller på annen måte ikke skal redegjøres for hvordan dommerne er kommet til sitt resultat m.h.t. hva som finnes bevist, dette som må sies er det viktigste og grunnleggende for domsresultatet, og først og fremst tiltalte bør være kjent med ?

Jeg er klar over, at det er de beviser som framkommer under selve rettsforhandlingene som legges til grunn for skyldsspørsmålet og domsavsigelsen, og gjennom det som framkommer under rettsforhandlingene at dommerne kommer til sitt resultat m.h.t. hva som finnes bevist, for tiltalte skal jo i retten ha anledning til å inntegå og motbevise, altså forevare seg. - Det er utenkelig at man ad andre veier når fram til "bevisene".

Til tross for at jeg fulgte godt med under rettsforhandlingene, hvilket var forholdsvis lett, da ingen vitner framførtes, kunne jeg ikke oppdage at aktor førte bevis for sine påstander, og det er derfor jeg ønsker en redegjørelse for hvori bevisene ligger.

Arbødigst

Lagmannsrettens svar av 27/12-47 er adressert til fengselsdirektøren:

I anledning av hr. Arbergs skrivelse av 15. ds. mottatt med hr. direktørens påtegning av 19. ds., bes det meddelt hr. Arberg at jeg ikke har kjennskap til, og ikke finner å kunne imøtekomme hans ønske om en redegjørelse for, hvordan dommerne i hans sak er kommet til sitt resultat med hensyn til hva som er funnet bevist.

Lulating Lagmannsrett den 22/12 - 1947

E. E. Eftestøl (sign.)

Det blir selvfølgelig kapitalasjonsavtalen, som er sluttet i rettsgyldige former av landets øverste militære myndigheter etter ordre fra Kongen og regjeringen før de forlot landet, som avgjør om Norge var i krig etter 10/6 - 1940.

Høyesterettsadv. Harald Holthe sier bl.a. i sin artikkel "Krig" i "Dagsposten", Trondheim den 5/8 - 1940:

Norge kom i krig med Tyskland 9. april i år. Krigen opphørte 9. juni da vapnene i Norge ble nedlagt. - Den tyske krigserklæring av 25. april før i denne forbindelse ingen betydning.

Det norske folk har aldri - og under ingen omstendigheter på konstitusjonell vis - inngått allianseavtaler med Storbritannia, vi har aldri gått med på å engagere oss i en verdenskrig.

Sympatier og vennskap er ethvert menneske berettiget til å slutte etter egen prøvelse og samvittighet. Overfor okkupasjonsmakten plikter nu enhver i Norge ikke å utvise noen for fiendtlig handling. Om nordmenn i utlandet velger å gå i krig for Storbritannia er det en frivillig sak. Norge som stat bindes ikke.

Averken Kongen eller regjeringen bygd på vold er berettiget til å la den Norske Stat være krigførende for Storbritannias sak. Storbritannia har intet rettskrav på at så skal skje. Ingen av de krigførende har krav på at vart folk trekkes inn i Europas og verdens største spørsmål, for hvilke krig føres. Det norske folk har et krav på ikke å bli trukket inn i bitterheten, hatet, villhet og straffepensjon.

Så kjent trakk A.S. seg ut av bildet i april-mai 1940, og

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

vi fikk Administrasjonsrådet, som innledet samarbeide med tyskerne, og endog inngikk avtale om at norske krigsdeltagere fra 1940 skulle ha første rett til å arbeide for tyskerne. - Av fjernsynsprogrammene har jeg festet meg ved at Sverre Løberg ble arrestert i august 1940. Hans hat mot N.S. er da uforståelig, for det var jo ikke N.S. han motarbeidet, men tyskerne og Administrasjonsrådet? Og var Administrasjonsrådets virksomhet lovlig, var Løbergs i høyeste grad ulovlig. Da N.S. kom inn i bildet igjen i septbr. 1940 satt Løberg allerede arrestert.

M.h.t. hva Løberg skriver i sin bok, som jeg forøvrig ikke har lest, og ikke gidder lese, da jeg fikk tilstrekkelig inntrykk av innholdet gjennom fjernsynsprogrammene, så vil jeg gjøre oppmerksom på en annen bok, skrevet av en annen konsentrasjonsleirfange, den franske professor Paul Rassinier, utgitt på originalsproget med tittelen: "Le véritable process Eichmann ou les vainqueurs incorrigibles" oversatt til tysk med tittelen: "Was ist Wahrheit". Det er underlig det som står i denne bok. For det første: Bokens forfatter hadde selv vært konsentrasjonsleirfange i Tyskland under krigen og hadde inngående kjennskap til disse leire. For det annet: Han betraktet "gasskamrene" som historieforfalskning.

Nu vet de fleste, som har lest litt om dette, at det er bevist at det ikke fantes gasskamre innenfor tysk riksområde. Det er nokk her å vise til at "Instituttet for Samtidshistorie" i München - et Institutt som er berømt for sin antinazistiske holdning - forlengst har bekreftet dette. Så står konsentrasjonsleirene i de tyskbesatte områdene igjen, og disse leire lå i Polen - det var 7 leire ialt. 5 av disse leire utelukker professor Paul Rassinier med en gang, men stiller et spørsmålstegn ved 2 av disse, nemlig leirene: Auschwitz og Birkenau. Etter å ha studert rettssaker og vitneutsagn også vedrørende disse to siste konsentrasjonsleire kommer han til den overraskende slutning at "historien" om gasskamrene ikke dreier seg om kjennsgjerninger, men er historiens mest tragiske og makabre bedrag. - Dette sier altså professor Paul Rassinier - tidligere tysk konsentrasjonsfange i sin bok. - Hva er så sannhet? Jeg har hørt frontkjempere fortelle at de selv har vært i "gasskamrene", som i virkeligheten var avlusingsanstalter for dem som kom fra østfronten.

Folk som er gamle nok til å erindre fra første verdenskrig, vil kunne erindre pastanden om at tyskerne spiste belgiske småbarn, og også hugget en hånd av småbarna. - I Amerika satte en kvinneorganisasjon i gang hjelpeaksjon for de enhåndede belgiske småbarna, og en kommisjon reiste over med et større innsamlet beløp for å hjelpe. Stor var deres harme da de måtte reise hjem igjen etter å ha tullet hele Belgia uten å finne et eneste enarmet barn. - Hvis man her hjemme hadde fortalt at man hadde funnet rester etter oppspiste småbarn, ville også det blitt trodd. Krigspropaganda (løgnpropaganda som man benytter seg av under krig) er for nordmenn i Norge den rene sannhet. Og man kan lenge benytte seg av den.

Man holder nå på å skrive Englandsfartens historie, og man burde da ha med et kapitel om de båter tyskerne kjøpte og betalte og sendte over med flyktninger. - Jeg hørte på da en slik sak ble opprullet i retten, men der forekom ingen tiltale eller offentlighet, for man kunne jo ikke kompromittere. Jo, tyskerne kjøpte båter for å få egne folk over til England, og merk vel: det var ikke n.s.-folk. Engelske M.F.S.-båter kom regelmessig hit med våpen og post, som englandsfarere på denne måte fikk hjem. Posten ble bragt til et offentlig kontor og frankert og postet, og på denne måte fikk også tyskerne gjennom dekkadresser, som heller ikke kunne være n.s., sine brev med opplysninger. De øvrige "ilegale" brev brydde man seg ikke om, for det regnet man med var vanlige brev. Man hadde jo radiooperatører på kysten, som sto i forbindelse med England. På denne måte kunne tyskerne også registrere alle våpenlager, slik at man kunne sikre seg dem straks, om det skulle bli nødvendig. - Ser ut fra at historieskriverne vil kunne finne alle historier i rettsprotokollene? Selv om det ikke ble tiltale og dom? Hadde hvem som virkelig samarbeidet?

Ekspløsjonsulykken i Bergen 20/4-44 var virkelig en ulykke, men påført oss av sabotører. I anledning Hitlers fødselsdag skulle noen høyerestående offiserer komme sammen på Bergenshus, og tanken var å få drept dem, selv byen samtidig ble ødelagt. Sammenkomsten ble avlyst, men ikke eksplosjonen, Olsen og Havenes klarte biffen. Båten var ikke lastet med ammunisjon, men med sprengstoff, lunte og fenghetter for veiarbeide lenger nord. Dessværre fikk vi ikke denne veistumpen, som kunne kommet vel med idag. - Selvfølgelig var det tyskernes skyld, hva hadde de med å legge seg på en slik plass at sabotører lettvis kunne komme til og ødelegge byen ?

Jeg har lyst å nevne Feldmann-saken. Det var et jødisk ektepar som av hjemmefronten skulle "hjelpes" over til Sverige. De hadde med seg en formue, vistnok kr. 40.000.-, og kom ikke lenger enn til "Skrikerudtjernet", hvor man tok livet av dem og kastet dem uti. Selvsagt var det synd at så mange gode tusenlapper skulle komme bort til ingen nytte, så dem tok man vare på, på god wild-west-måner. - Under rettsforhandling etter fresutbruddet ble "hjelperne" frikjendt, og begrunnelsen var at de var NØDT til å ta livet av dem for å berge seg selv. Det var hjelpesmenn

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Ekspløsjonsulykken i Bergen 20/4 - 44 var virkelig en ulykke, men påført oss av sabotører. I anledning Hitlers fødselsdag skulle noen høyerestående offiserer komme sammen på Bergenhuss, og tenken var å få drept dem, selv om byen samtidig ble ødelagt. Sammenkomsten ble avlyst, men ikke eksplosjonen, Olsen og Havenes klarte biffen. Båten var ikke lastet med ammunisjon, men med sprengstoff, lunte og fengstetter for vei-arbeide lenger nord. Dessværre fikk vi ikke denne veistampen, som kunne kommet vel med idag. -Selvfølgelig var det tyskernes skyld, hva hadde de med å legge seg på en slik plass at sabotører lettvis kunne komme til og ødelegge byen ?

Jeg har lyst å nevne Feldmann-saken. Det var et jødisk ektepar som av hjemmefronten skulle "hjelpes" over til Sverige. De hadde med seg en formue, vistnok kr. 40.000.-, og kom ikke lenger enn til "Skrike-rudtjernet", hvor man tok livet av dem og kastet dem ut uti. Selvsagt var det synd at så mange gode tusenlapper skulle komme bort til ingen nytte, så dem tok man vare på, på god wild-west-maner. - Under rettsforhandling etter fredsutbruddet ble "hjelperne" frikjendt, og begrunnelsen var at de var nødt til å ta livet av dem for å berge seg selv. Det var hjelpesmenn man kan si de til.

Vi burde hatt en Emile Zola her hos oss, men isteden har vi en professor Skodvin, dr. i landssvik. - Om Hewins bok uttalte han, at det var et makkverk når det gjaldt forsvar for Quisling og N.S., og at han kunne kommet med et meget bedre forsvar hvis han kunne kjøpes.

Denne merkelige uttalelse kan fortelle så meget: Først at han mener Hewins er "kjøpt". Dernest at det eksisterer et meget bedre forsvar, som Skodvin er fullt oppmerksom på, men ikke vil komme fram med, selv om han kunne "kjøpes". Og hvorfor kan han ikke kjøpes til å fortelle sannheten ? Er det kanskje fordi den går utenom hans doktoravhandling ? Eller er han økonomisk tilfreds som det er ? Eller hva ? Tankene strømmer på.

Man har gjennom mange år bedt om "ro omkring rettsoppgjøret". Men dermed mener man at det er vi som må være i ro, og avfinne oss med forholdene som de er. - I mere enn 22 år har man drevet på med hets og hat, som vi bare skal ta med ro. Selv må de få utfolde seg så mye de bare orker, og det gjør de i radio, fjernsyn, fra kateter og ikke minst fra prekestolene. - For en del år siden hørte jeg på en morgengudstjeneste, hvor presten (ja, det var en prest) utføldet seg om "krigs"årene. Han sammenlignet kongen med Kristus, som reiste bort for en tid, for deretter å komme igjen og dømme alle landssvikere. Han snakket en hel del om alt det stygge "nazistene" hadde gjort, og kom også inn på falske profeter. - Jeg kunne ikke annet enn å skrive til denne presten, og undertegnet med navn og adresse. Jeg sa ham, at han måtte ikke fornerme Kristus ved å sammenligne ham med kongen. Kongen kapitulerte betingelsesløst før han stakk av, det gjorde ikke Kristus. Kongen og hans menn kom tilbake med hemmelige og ulovlige lover med tilbakevirkende kraft, for å dømme N.S., (som nå sto for Norske Syndebukker). Det påstoes at lovene var milde, amnestilover, og derfor var gitt tilbakevirkende kraft, ja, de var så milde at de innførte dødsstraff. - Jeg skrev, at når han kom inn på falske profeter hadde jeg et levende inntrykk av at jeg satt og hørte på en av dem, en som preket hat under hjerlighets maske. - At de har klart å holde hatet vedlike skal være vist, selv om fornuftige mennesker nå etter hvert innses humbugen. - Den splittelse og elendighet som omtales på side 2, skrevet i 1944, varer fremdeles ved, 25 år etter, hovedsagelig p.g.a. kirkens tjenere. Jeg har der kun i konfirmasjoner og lign. anledninger, og får da full oppløsning til å nyte hatostunden. I 1965 var det konfirmasjon 8. mai, og det passet ypperlig. Man feiret det er både 20 og 25 års jubileum. Minorsen skulle være en minnegudstjeneste, og det skal være vist at man minnes. Deretter talte han til konfirmantene fra prekestolen, og så det seg om at de aldri måtte glemme alt det onde som var vedferd på de 7 onde år. Og fra koret gjentok han Gud hjelpe oss enda en gang at de måtte erindre disse årene, og aldri glemme voldsmennene og deres "medledere". Og dette

til ungdom som hadde foreldre og besteforeldre som hadde vært n.s., og de samme ungdommer stammet også fra den annen side. Disse ungdommer, som kjendte og respekterte sine opphav, måtte få et merkelig inntrykk av kirken og dens tjenere. Og det er ikke rart om de holder seg på avstand. Selv slår vi gjerne på radioen iblandt for å høre på "kirkens koselige hatetund", og de skulle ha kommet på noe nytt å fare med. Baglerbispen Berggrav's Folkedommen over N.S. er et skrift De bør skaffe Dem og nyte. Det er typisk kirkelig, mens det burde vært kristelig.

Når man tenker på professor Rassiniers opplysning om gasskamrene, og de 6.000.000 jøder som skal være gasset, og at det blir ca. 3.300 pr. dag må man undre seg. Og hvor mange millioner er gasset utenom jødene? Sigøynerne var i sin tid frampå etter erstatning for 3.000.000, men man fant vel dette litt for grovt, så det ble ikke mere snakket om det. Massegraver har man heller ikke kunnet finne, bare aske, sies det. Men må undre seg over om tyskerne virkelig hadde råd til å ofre alt brennstoff som måtte til, til gass og forbrenning. Man skulle tro at et land i krig hadde annet å bruke brennstoff til. Jeg læste en gang om en verdensorganisasjon av jøder, som hadde holdt opptelling før og etter krigen, og denne opptelling hadde vist tilfredsstillende øking. Med 6.000.000 gasset bort burde det vært en meget stor tilbakegang i folketallet.

Ikke alle har vært så skrasikker på tysk seir. Men ingen har vel vært så sikker på tysk seir som de norske i London. De var så sikre på tysk seir og at man med deres meritter ikke ville kunne vende hjem igjen, og de handlet også deretter. Det var denne skrasikkerhet som var årsak til at "Bigami-loven" kom til verden. Ved denne lov tok man farvel med fedreland og koner og barn hjemme. - Norske som var gift og å hadde familie hjemme kunne få skilsmisse og gifte seg pany i England. Mange benyttet seg av dette, og det var mange forventningsfulle hustruer her hjemme som i 1945 opplevde sin store skuffelse. Hvilken annen grunn kan man tenke seg for "Bigamiloven"?

Alt dette er ting som burde vekke til ettertanke. Jeg venter ikke å bli trodd, dertil er vel alle historier som i arenes løp er blitt servert altfor fastgrodd. Men saken er, at nordmenn vanligvis ikke vet så mye om hvad som egentlig foregår her hjemme, men så mye mer om hva som foregår ellers i verden, og hvor lenger borte det foregår, jo bedre kjensskap har man til saker og ting, og blander seg bort i dette med protester o.l. - Hadde man søkt kjensskap til hva som har foregått og foregår her hjemme, ville man blitt forbauset. Jeg ønsker ikke å sette i gang noen diskusjon, bare vekke til ettertanke, og skulle noen ønske å bli bedre orientert har man anledning til å forespørre i Forbundet, H. Hierulfsøt, 5, Oslo.

Før jeg slutter vil jeg komme med noen bemerkninger: Selv har jeg en bror som er gift og har familie, men jeg har aldri vært i hans hjem, og grunnene finner man foran. Jeg vet at han har noen døtre, men om det er 2 eller 3 aner jeg ikke, og selv om vi bor i samme by ville jeg ikke kjenne dem om jeg måtte dem på gaten. Jeg har hørt at den eldste nå studerer. - Undres hva f.eks. kirkens folk har å si til slike og lign. tilfeller? - Jeg har hørt at det i Trondheim nå skal være utstilling av torturredskaper, bl.a. nyttet av Hissia-banden. Disse var som foran nevnt ikke n.s.-medlemmer. Det kunne vært av interesse å hatt utstillingen i 5 avdelinger: Torturredskaper nyttet av n.s.-folk, torturredskaper nyttet avanordmenn, som ikke var n.s., samt annet de nyttet i virksomhet for tyskerne. Og så en avdeling for tyske redskaper. Jeg tror ikke n.s.-folkene redskaper ville hevde seg i selskapet. Men det har nå en gang vært fremholdt slik, at alt som har med slike saker å gjøre identifiseres med N.S.

Når de hørt om mannen som fikk i oppdrag å handle seg inn i N.S. for å gjøre mest mulig aggressivt mot befolkningen og så flest mulig av ungdommen med seg for å gjøre N.S. forhatt? Denne mann klarte å gjøre seg så forhatt at han fikk litt å gjennomgå etter arrestasjon

i 1945, inntil han kunne komme i forbindelse med sine oppdragsgivere og bli løslatt. Men han krevet og fikk en kledelig erstatning for tort og svie. - Undres hvor mange slike der var ?

Alt dette høres utrolig, og enda mere utrolig at det skal ha hendt her hos oss, som er så snille, så fredelige, så hjelpevillige og så rettferdige at det ikke er mate på, og så er det hele bare humbug. Rettsstat og velferdsstat er bare pene ord. "Utrolig, men sant", har hjemmefrontlederen major Langeland kaldt en av sine bøker om Rettsoppgjøret, og en annen er: "Dømmer ikke, - for at I ikke selv skal dømmes". - Selv innen Kåfjell hjemmefrontkretser ser man uhyrligheten i det som har foregått og fremdeles foregår.

4 ungdommer var innkaldt til fjernsynet for å gi uttrykk for sin mening om krigsårene og okkupasjonen av Norge. Det ble bemerket at man kun hadde fått anledning til å høre den ene part, og jeg synes de bør få anledning til også å høre den annen part.

Når noe ubehagelig dukker opp, som man ikke ønsker å komme nærmere inn på, har man en standardklisje å presentere, nemlig at ethvert fornuftig menneske vet at dette ikke er sant, eller vet hva vi gjennomgikk under okkupasjonen, o.s.v. - Og hvem vil stå fram og si at de ikke er fornuftig ? Man har lært å bruke den også i andre tilfeller, for den har vist seg å være meget effektiv.

Bergen, den 29/5 - 1967.

R. Langeland
Boks 1261

P.S. I 1945 kom det ut en bok: "Norske politifolk bak piggetræden", skrevet av en av dem. - Denne bok forsvant straks fra markedet, da den fortalte litt for mye av sannheten, bl.a. at fangene sket i vekt.

Under første verdenskrig hadde vi muligheter for å importere mel og andre varer med vår handelsflate, men likevel var det smutt med levematen. Jeg erindrer godt disse år. - Under annen verdenskrig hadde vi ingen mulighet for å nytte egen handelsflate, det hadde kun England. Vi hadde ingen mulighet for import som under første verdenskrig. Når vi allikevel klarte oss, kom det av at ca. 50 % av det brød vi spiste var av mel vi fikk fra Tyskland. Foruten annet vi fikk derfra. Vårt importoverskudd var meget stort, hva man vil kunne få bekreftet av det offentlige.

D. S.